

Gadymy Hytaýyň mistiki syry: Şaolin ybadathanasynyň ruhanylary

Category: Filosofiýa, Geň-taňsy wakalar, Kitapcy, Medisina
написано kitapcy | 22 января, 2025

Gadymy Hytaýyň mistiki syry: Shaolin ybadathanasynyň ruhanylary

GADYMY HYTAÝYŇ MISTIKI SYRY: ŠAOLIN YBADATHANASYNYŇ RUHANYLARY

Şaolin taglymaty gadymy Hytaýyň mistiki syrlarynyň biri bolup, söweşeň sungatyň ähli görnüşi şondan gözbaş alyp gaýdýar.

Mysal üçin, iň meşhur söweşeň goranyş sporty bolan kung-fu shaolin kung-fusynyň başlangyç görnüşidir.

Köp wagty, uzak ýoly, güýç-kuwwaty, ýaragy, ussatlygy, söýgini, gujur-gaýraty öz içine alýan we sözüň doly manysynda söweşeň sungat bolan shaolin kung-fusyny Hytaýda bilyänler az-az. Shaolin ruhanylary bu täsin sungaty ynançlaryny gorap saklamagyň hatyrasyna bukup saklaýar. Ruhanylar bu söweşeň sungaty daşarky dünýäden ýaşyryn saklap, ony diňe mynasyp hasap eden az sanly adamlaryna öwredýär.

■ Shaolin kung-fusy

V asyrda gurulan Shaolin ybadathanasy taryhyň dürlü döwürlerinde birnäçe gezek ýykylyp, täzeden guruldy.

Hindistanly dhýana ussady Batuo (Fotuo ýa-da Buddhabhadra) 464-nji ýylda Shaolin ybadathanasynyň baş ruhanysy hökmünde buddizmi wagyz etmek üçin Hytaýa gelipdir.

Ol Shaolin ybadathanasyndaky ruhanylaryň ulanan shaolun kung-fusynyň emellerini hasam ösdürip, täze basgaçaga göteripdir.

Shaolin ruhanlary güýjüň diňe adam aňyndan gelip çykýandygyna ynanýandyklary üçin türgenleşik pursatynda islän tilsimlerini edip bilyärdiler. Olaryň hereketleriniň taýýarlanşy we serenjam beriş düzgünleri gadymy hytaý medisina bilimine esaslanýardy we adam organizminiň hereket ediş ýagdaýyna

sazlaşýardy. Tilsimler agram deňligi, güýç, çydamlylyk we özüni goramak ýaly hususlara esaslanyp guruldy. Şeýlelikde, yza çekilmezden akyl ýetirmesi kyn derejelerde agry-ynjylara döz gelip bilyärler. Bu ruhanylar bedeniň döz gelip biljek zatlarynyň ruha we aña degişli güýjüň "simptomlarydygyna" ynanýarlar.

Şaolin ruhanylarynyň iň uly maksady ähli dünýewi zowky-sapalardan çetde durup özlerini arassalamak we shaolin kung-fu sungatyny iň kämil derejä çykaryp amal etmekdir. Birnäçe asyrlara uzap gidýän bu sungat shaolin ruhanylaryny durmuşyň ähli öwrümlerinde güýjüni ýititmän saklamagy üçin ösdürildi. Gysgaça aýdanymyzda, shaolin kung-fusyna adamzadyň içki energiýasynyň daşyna böwsülip çykmasy diýsegem, öte geçdigimiz bolmaz.

Şaolin ilki Hytaýda dörän kung-funyň esasy şahalarynyň biri bolup, bu sungatyň öz gezeginde birnäçe wersiyasy we özüne mahsus aýratynlyklary bar.

Bu sungat bilen meşgullanmak isleýänler alty ýaşyndan başlap meýletin ýagdaýda São Si atly daga çykyp ýaşap başlaýar.

Tüwi, towuk we saglyga peýdaly ähli iýmit öňümlerini öz elli bilen ösdürip ýetişdirýär. Günde 5-6 sagat işläp, galan wagtlaryny ybadat edip geçirýärler.

Säher bilen 05:00-da örüp, günortan iki sagat uklaýarlar, ikindinara 19:00-da bolsa gün tamamlanýar. Bu sungat diňe erkekleré mahsus sungatdyr, muňa aýal-gyzlar alynmaýar.

800 ýyllyk dermanhanasy bolan Shaolin ybadathanasynyň ruhanylary Song dagyndan toplan dermanlyk ösümliklerinden melhem taýýarlaýarlar.

Dermanhana 1217-nji ýylда Zhilong atly ruhany tarapyndan gurulypdyr. Dermanhanada ösümliklerden taýýarlanan her dürli melhemleri tapmak mümkün. Ösümlikleriň hemmesi-de Hytaýyň iň meşhur daglarynyň biri bolan Song dagyndan ýygnalýar. Song dagynda bolsa bitmeýän ösümlük ýok diýen ýaly. Olaryň on üç sanasy "Şaoliniň 13 şypaly ösümligi" diýip tanalýar. Ol ösümlikleriň kábiri: patanga (Caesalpina sappan), hytaý dudnigi (Angelica sinensis), dawalliýa marissa (Davallia mariessi), suw gamyşy (Scirpus fluviatilis), hohlatka ýanhusuo

(Corydalis yanhusuo), benks bügülü (Rosa banksiae).

Legendar Shaolin ybadathanasy Hytaýyň Henan welaýatynda yerleşýär. Bu ybadathana Gündogar filosofiýasynda möhüm rol oýnaýan dini we buddist merkezleriň biridir

Shaolin kung-fusynyň esaslary şu ýerde düzülipdir. Miladynyň 500-nji ýylynda Buddanyň 28-nji arka mirasdüşeri hindistanly ruhany Bodhidharma Hytaýa geldi we bu ybadathana yerleşdi. Ol bu ýerden Çan buddizmini wagyz etmäge başlapdyr. Da Mo Hytaýly ady bilenem tanalan Bodhidharma dokuz ýyla çeken meditasiýadan soň on sekiz sany dürli-dürli hereket we dem alyş tilsimini kämilleşdirdi. Bu tehniki emeller ruhanylaryň rahatlanmasyny we aň taýdan sak bolmagyny üpjün edýärdi, şol bir wagtyň özünde birnäçe günläp geçirilen meditasiýa bilen islän hereketlerini etmäge ýol açýardy. Şeýlelikde, başga-da köpsanly söweşeň sungatyň emelleri bilen utgaşdyrykyp shaolin kung-fusynyň düýbi tutuldy. Da Mo Hytaýlynyň taglymatyna görä, söweşeň sungat kimdir birine hüjüm etmek üçin däl-de, sagdyn akyl-paýhasy we sagdyn organizmi kemala getirmek üçin ulanylmaýdyr. Bodhirdarmas pelsepesiniň esaslary düzgün-tertibe, akyl-paýhasa, beden gözegçiligine we ilkinji nobatda adam ömrüne bolan hormatdan ybaratdy. Shaolin ruhanylary uzak ýyllaryň dowamında bu sungaty kämilleşdirip geldiler. Söweşeň tilsimler esasan haýwanlaryň goranyş tilsimlerinden alynypdy. Netijede monkeý (maýmyn), dragon (aždarha), tiger (gaplaň) diýen ýaly söweşeň tilsimler döredi.

■ Shaoliniň syry

Shaolin ybadathanasy 495-nji ýlda gurulypdir. Ol ýer Çan (Zen) buddizminiň Hytaýdaky merkezi hökmünde tanalýar. Buddizmiň bir şahasy bolan çanyň döreýsi Budda çenli uzaýar. Öñden gelýän ýörelgä laýyklykda dharma taglymatyny Gautama Buddadan ilkinji bolup alan Kasýapa bolupdyr. Budda bir gezek wagyz etmeli bolanda hiç zat diýmändir, onuň elinde diňe bir güljagaz bar eken. Buddanyň şägirtleriniň biri-de ol güljagazy elinde saklamak bilen halypalarynyň nämr diýmek isleýändigine düşünmändirler. Diňe Kasýapa ýylgyrypdyr, bu hereketiň manysy

söze däl-de, üme düşmekligi aňladýardy, ýagny, sözlemezden diýmek isleyän zadyňy düşündirip bilmeklikdir.

Bu taglymat Kasýapadan soňky ýigrimi ýedinji arkada Bodhidharma tarapyndan Hytaýa ýaýradylsy we "dharmaparýaýa" sözi hytaý diline "çan" görnüşinde geçdi.

Häzirki wagtda bu taglymat zen buddizmi ady bilen tanalýar. Bodhidharmanyň ybadathanadaky ruhanykara fiziki tälim berip, ol ýerde kung-funyň başlamagyna sebäp bolandygy rowaýat edilýär. Başga bir rowaýata görä, Bodhidharma ybadathananyň ýakynyndaky gaýalyga çekiliп, yüzünü daş plita berip sagatlap, günläp, hatda birnäçe aýlap meditasiýa ahwalyна girer ýatarmyş. Wagtyň geçmegini bilen onuň kölegesiniň gaýanyň yüzüne geçendigi we sylanyňda bozulmaýan yz galдыrandygy hem aýdylýar...

Internet maglumatlary esasynda taýýarlandy.

Geň-taňsy wakalar